

FRISK I MUNNEN HELA LIVET

Centrum för äldretandvård i samarbete med MUN-H-Center

Information till vårdpersonal

Måltidens betydelse

Nöjet vid bordet tillhör
alla åldrar
alla stånd
samt alla länder och
alla tider

Det kan förenas med
alla andra nöjen
och håller sig in i det
sista för att trösta oss
över förlusten av de
övriga.

*Ur matens fysiologi
1825, Anihelmi Brilliant-Savarin*

Äta och dricka sunt

- Varje gång du äter startar ett angrepp på dina tänder
- Fem gånger om dagen klarar tänderna att vi äter
- Däremellan behöver munnen vila

Täta måltider

Det normala åldrandet i munnen

- Tänderna blir mörkare
- Tandhalsar/rotytor blir synliga
- Tandköttet drar sig undan
- Tänderna blir sköra
- Smaken förändras
- Muntorrhet är vanlig

Varför är munvården viktig

- Nedsatt oral motorik och sensorik
- Nedsatt allmäntillstånd
- Sår i munnen kan uppmärksammas
- Muntorrhet
- Karies/inflammation i tandkött/tandlossning

Hjälp med munvård

- God munhygien är viktig även för den som behöver hjälp
- Munnen är intimt och känsligt område
- Känsln i munnen kan förändras och det kan bli svårare att känna om tänderna är rena

Inspektion av munhålan

Friska förhållanden

Frisk tandstatus hos en äldre kvinna

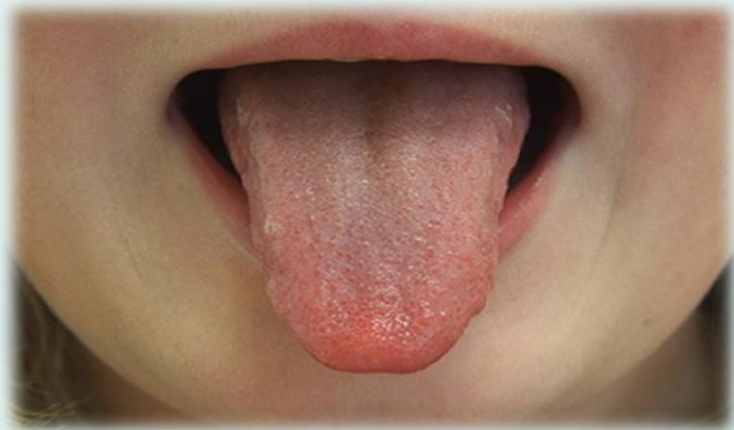
Friskt tandstatus hos 80-årig man

Friskt tandstatus hos 80-årig man

Inspektion av tungan

Vid inspektion av munhålan är det tänder, tunga och slemhinnor man tittar på

Svampinfektion i munslemhinnan

Munsår

Munsår ser man på patienter med svampinfektion, järnbrist, dåligt passande proteser

Bristande munhygien

Kariesskador som inte behandlas växer

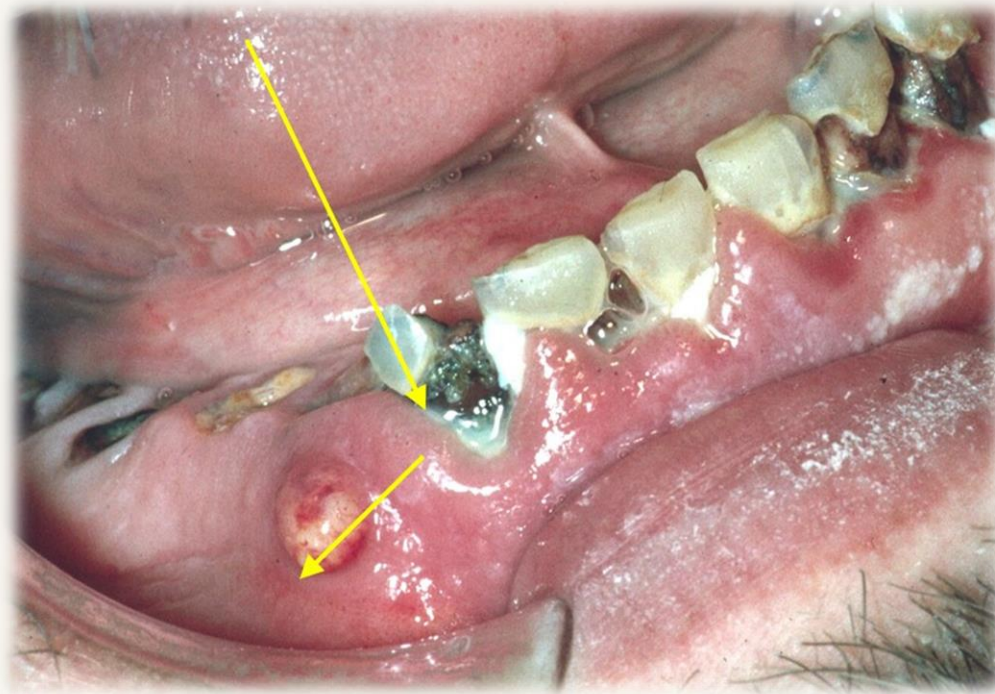

Tidig kariesskada

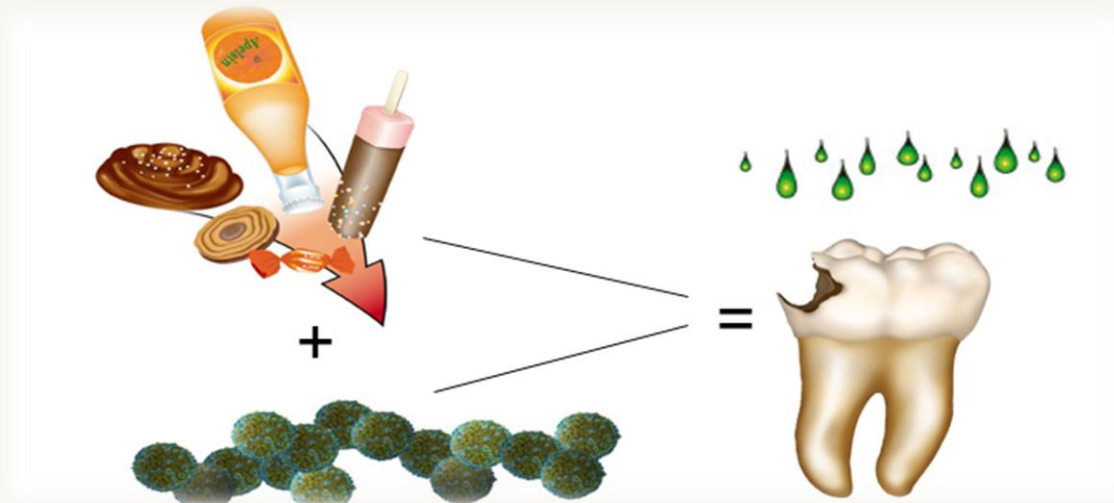
Två år senare

Obehandlad karies har gett infektion i vävnaden som omger tanden

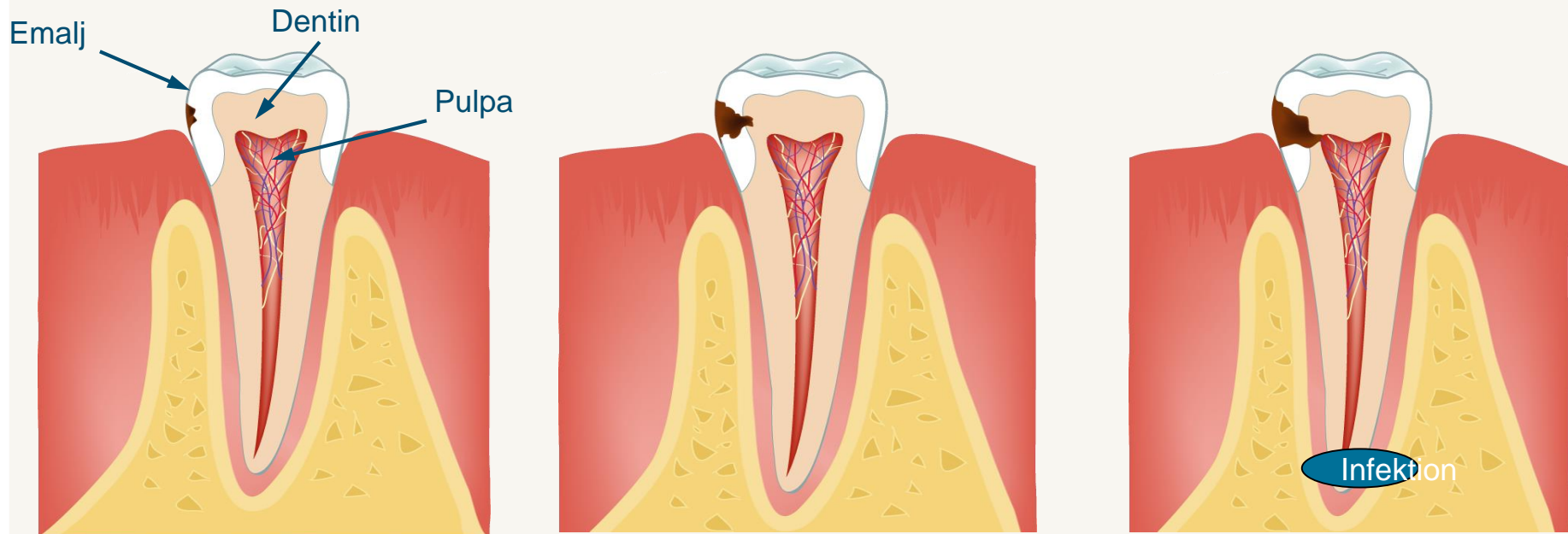

Hur bildas karies?

Utveckling av kariesangrepp

Kariesangrepp startar i emalj och kan växa in till pulpan. Pulpan blir infekterad och infektion kan spridas till käkbenet.

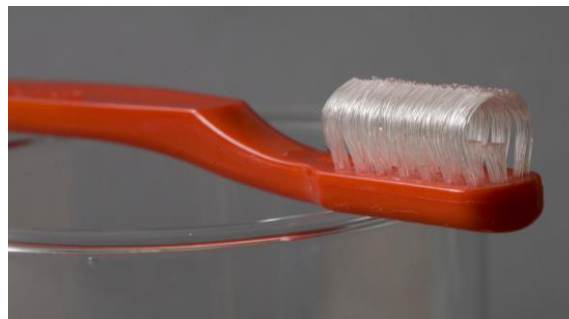
Göra rent i munnen - varför det?

- Orsaken till tandsjukdomar är oftast bakterier som fastnar på tänderna
- Genom att borsta tänderna varje dag hinner inte bakterierna skada

Vilken tandborste ska man välja

- Eltandborste borstar bra men ljudet kan verka skrämmande
- Tandborsten ska vara mjuk och tät
- Dubbeltandborste kan ibland underlätta
- Fluorid tandkräm ska alltid användas

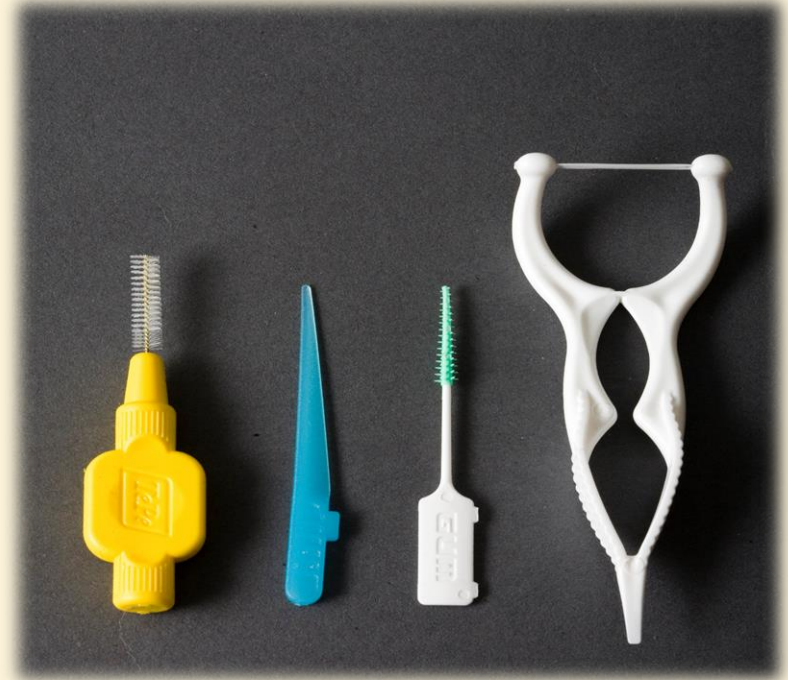

Eltandborste

Eltandborsten är ett bra hjälpmedel när man skall sköta munvård på någon annan men även för den som är stel i händer och fingrar

Rent mellan tänderna, olika hjälpmedel

Rent mellan tänderna

Tandstickor – den plana ytan mot tandköttet

Mellanrumsborstar finns i olika storlekar

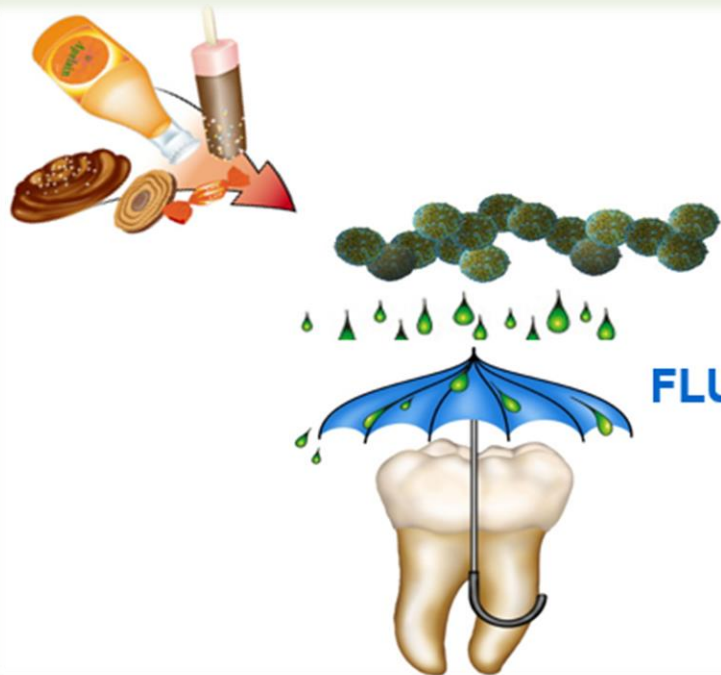
Tandborstteknik

Tandborstteknik

Hur verkar fluorid?

Fluorid gör det svårare för bakterierna att bilda syra

Gör tandens yta hårdare och mer motståndskraftig

Hjälper saliven att läka ut små kariesskador

Att använda fluorid

Två eller fler gånger om dagen

Tandkräm

Sköljning

Fluoridgel

Fluoridtabletter

Muntorrhet – att tänka på

Tandkräm som innehåller extra mkt fluorid, finns på apotek.

Vid hög kariesrisk

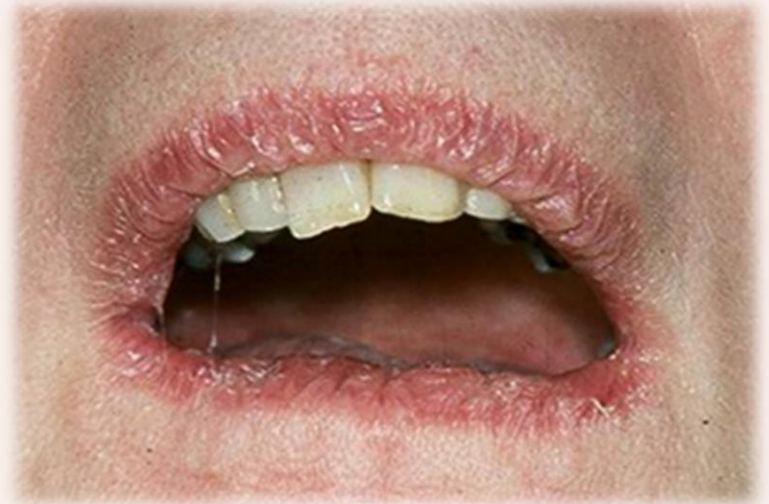
Torr i munnen

Saliven smörjer tänder och slemhinnor, skyddar mot skador
Minskad salivsekretion ger muntorrhet och ökad risk för kariesskador
Vanlig orsak till muntorrhet är att man äter mediciner

Muntorrhet

- Som vårdpersonal ser man om patienten är torr i munnen genom att titta på läppar, och att saliven är trådig, när patienten gapar
- Vid muntorrhet är det viktigt att smörja läppar med mjukgörande salva.

Krustor

Vid muntorrhet kan krustor bildas i gommen.

Krustor

Droppa Bisolvon 0,8 mg/ml på en Proxident muntork och torka växelvis med vatten/Bisolvon på crustan så den löses upp och går att avlägsna. Avsluta med att återfukta.

Egenvård vid muntorrhet

- Salivstimulerande sugtabletter
- Smörjande spray/gel
- Fluorid
- Dricka vatten vid törst
- Regelbunden tandvård

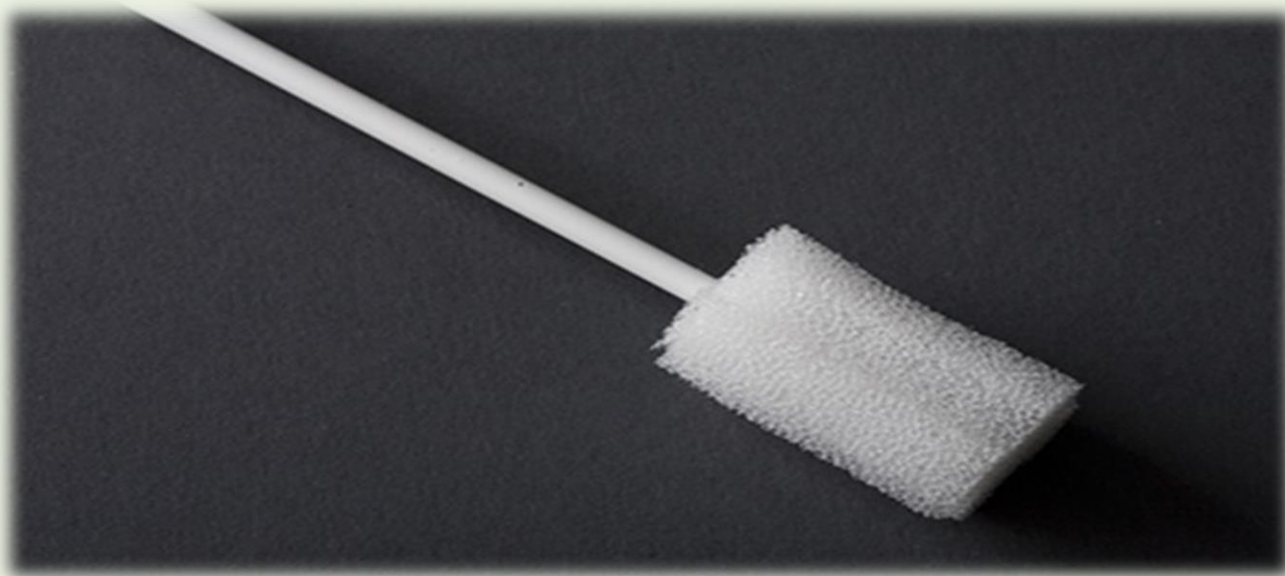

Smörjande preparat

- Smörj flera gånger om dagen!
- Rapsolja
 - Proxident smörjande solrosolja
 - Zendium Saliva gel
 - Oral Cleaner
 - Proxident smörjande muntork

Proxident muntork

- För att smörja slemhinnor
- För att tvätta ur munnen om det är svårt att komma åt med tandborste

Kan underlätta - produktexempel

Gingivit

Vid dålig munhygien får patienten inflammation i tandköttet, gingivit.

Det blöder mycket och behandlingen är regelbunden munvård.

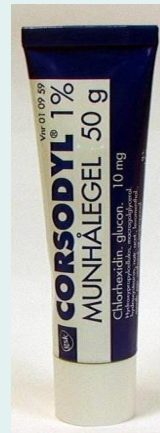
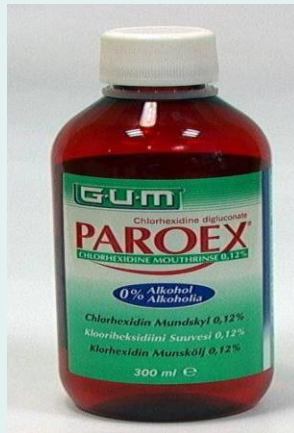
Parodontit, tandlossning

Patientfall

Infektionsbehandling av munhålan

- Hexident® lösning 0.1%
- Paroex® lösning 0,12 %
- FluxPRO Klorhexidin® 0,2%NaF+ 0,12% Klorhexidin

- Corsodylgel® 1 %
- Natriumfluorid-klorhexidin 0,2%+0,2% tandkräm
- Paroex® tandkräm Klorhexidin 0,06%+0,21% NaF

Sjukdomar som kan påverka munnen

- Stroke
- Reumatiska sjukdomar
- Parkinsons sjukdom
- Demenssjukdomar
- Många mediciner som ger muntorrhet

Behöver hjälp med munvård? Ja Stöta Nej

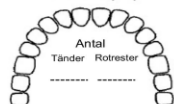
Personnummer _____

Namn _____

Intyg nr _____

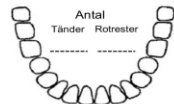
Boende _____

Överkäke (ÖK)

Höger

Vänster

Underkäke (UK)

Avtagbar protes Ök Uk
Implantat

Klinik _____

Telefonnummer _____

Tandhygienist _____ Sign _____

Rekommendation egenvård

Datum _____

Borsta tänder/rotrester/tandköttskant 2 g/dag

Mjuk tandborste

Eltandborste

Annan tandborste _____

Fluortandkräm Ja Nej

Rengör en gång per dag mellan tänderna med

Mellanrumsborste

Tandsticka/gummitandsticka

Tandtråd

Extra fluor _____

Muntorr Ja Nej

Smärta Ja Nej

Tuggförmåga Bra Ej bra

Synlig karies Ja Nej

Tandlossning Ja Nej

Slimhinna Bra Ej bra

Munhygien Bra Ej bra

Regelbunden tandvård Ja Nej

Boka tid hos tandläkare/vårdbehov Ja Nej

Välkommen ta kontakt med oss vid frågor

Tack för uppmärksamheten

FOLKTANDVÅRDEN

